

رویکردهای نوین در مدیریت ورزشی

دوره ۹، شماره ۳۳، تابستان ۱۴۰۰

ص ص: ۲۵-۹

تدوین چارچوب مفهومی توسعه حقوقی ورزش در ایران

ابوذر سوری* - مهرعلی همتی نژاد^۲ - نوشین بنار^۳

۱. دانشجوی دکتری مدیریت ورزشی، دانشکده تربیت بدنی و علوم ورزشی، دانشگاه گیلان، رشت، ایران. ۲. استاد مدیریت

ورزشی، دانشکده تربیت بدنی و علوم ورزشی، دانشگاه گیلان، رشت، ایران. ۳. استادیار مدیریت ورزشی، دانشکده تربیت

بدنی و علوم ورزشی، دانشگاه گیلان، رشت، ایران

(تاریخ دریافت: ۱۳۹۹/۰۳/۰۹، تاریخ تصویب: ۱۳۹۹/۰۸/۰۳)

چکیده

هدف از این پژوهش تدوین چارچوب مفهومی برای توسعه حقوقی ورزش در ایران است. روش تحقیق از نوع کیفی با رویکرد تحلیل نظام‌مند است. جامعه آماری شامل دو بخش جامعه انسانی (تمامی خبرگان حقوق ورزشی شامل استادان دانشگاه، متخصصان و کارشناسان حقوقی، مدیران سازمان‌های ورزشی اجرایی و دولتی، رؤسای کمیته انضباطی، رؤسای دادگاه عمومی و تمام کسانی تشکیل می‌دادند که در زمینه پژوهش‌های حقوق ورزشی فعالیت داشتند) و جامعه اطلاعاتی (مقالات، کتاب، اسناد و رسانه) بود. نمونه آماری به تعداد قابل کفایت بر مبنای اشباع نظری به صورت هدفمند و در دسترس نمونه‌گیری و نظرخواهی شد (۲۲ نفر و ۶۴ سند). ابزارهای پژوهش شامل مطالعه کتابخانه‌ای نظام‌مند و مصاحبه اکتشافی ساختارمند بود. روایی ابزار با استفاده از روش‌های روایی سنجی کیفی مطلوب ارزیابی شد (روایی محتوایی، ضریب کاپا). از روش کدگذاری و چارچوب‌بندی مفهومی برای تحلیل یافته‌ها استفاده شد. چارچوب تحلیلی ارائه شده شامل پنج سطح اصلی ارکان، ساختارها، راهبردها، فرایندها و کارکردها بود. اسناد حقوقی، ساختار و نهاد حقوقی، سیستم اجرایی حقوقی و حرفه و نقش حقوقی در ورزش به عنوان سطح ارکان، قرارداد و ثبت حقوقی، حقوق مالکیت فکری و حقوق تجارت در ورزش به عنوان سطح ساختارها، قوانین بازدارنده و تنبیهی و حمایتی در ورزش به عنوان سطح راهبردها، نظارت و بازرسی، فرهنگ حقوقی، آموزش و توانمندسازی و امور علمی و پژوهشی حقوقی در ورزش به عنوان سطح فرایندها و توسعه حقوقی و پیامدهای توسعه حقوقی در ورزش به عنوان سطح کارکردها را در برمی‌گیرد. براساس یافته‌های پژوهش می‌توان گفت که آموزش، فرهنگ‌سازی حقوقی در ورزش و توانمندسازی نیروی انسانی با توجه به مباحث علمی و پژوهشی و نظارت و بازرسی حقوقی از مهم‌ترین عوامل در توسعه حقوق ورزشی در کشور است.

واژه‌های کلیدی

توسعه ورزشی، حقوق ورزشی، صنعت ورزش، مالکیت فکری.

مقدمه

در جهان کنونی، ورزش از راه‌های مؤثر تربیتی و اخلاقی به‌ویژه برای جوانان است، وسیله‌ای که روزه‌روز چهره علمی بیشتری پیدا می‌کند. از نظر سیاسی نیز پیروزی در میدان‌های ورزشی وسیله مفیدی برای تبلیغ و اثبات اعتبار ملی است و به همین سبب بودجه‌های کلان و نیروهای انسانی فراوان برای پیشرفت ورزش و توفیق در میدان‌ها صرف می‌شود. بی‌گمان، با شوق روزافزونی که در جوانان کشور برای فراگیری رشته‌های گوناگون ورزشی دیده می‌شود و موفقیت‌های امیدوارکننده‌ای که در میدان‌های بین‌المللی و جهانی به‌دست آورده‌اند، پیشرفت ورزش فراتر از تقاضا و به‌صورت مطالبه ملی و اجتماعی درآمده است (۱۳). ورزش در پایان سده نوزدهم به‌عنوان یک اصل مهم و شاخصی در توسعه از اهمیت خاصی برخوردار شد. احیای بازی‌های المپیک نوین و تشکیل فدراسیون‌های مختلف ورزشی در جهان میزان مشارکت مردم در ورزش و تماشاگری در ورزش را افزایش داد. این محبوبیت موجب ایجاد، تعدد و تنوع سازمان‌های ورزشی شد. همچنین با صرف منابع هنگفتی در ورزش، تجارت ورزشی به‌عنوان یک صنعت بزرگ در آمده است. با توجه به گرایش گسترده آحاد مختلف جامعه، ضروری است تا علم حقوق که با همه جنبه‌های زندگی ما سروکار دارد، در این عرصه نیز حضور فعال و گسترده‌ای داشته باشد (۴).

بدیهی است که ورزش از مهم‌ترین ابزار کنترل و هدایت نیروهای پراکنده اجتماعی و به‌خصوص جوانان و نوجوانان است و حتی توانایی بدل شدن به‌عنوان سرمایه اجتماعی و نیز سرمایه اقتصادی برای کشور را دارد. بازی‌های ورزشی در دوران ما به چنان پدیده پراهمیتی تبدیل شده که دیگر در هیچ کشوری نیست که بخشی از اوقات فراغت شهروندان به‌ویژه جوانان به آن اختصاص نیابد. دولت‌ها نیز در کار سرمایه‌گذاری مالی به‌منظور توسعه فعالیت‌های ورزشی

همواره کوشیده‌اند با همکاری یکدیگر اهداف متناسبی برای این قبیل فعالیت‌های ورزشی برشمرده‌اند، مانند تقویت روحیه جوانمردی، ازخودگذشتگی، وفاداری و ... قدرت و پیروزی خود در گرویدن جوانان و اقبال آنها به‌ویژه به ورزش‌های رقابتی سهم مؤثری دارد. ازاین‌رو میل به برتری‌جویی که اغلب روحیه پرخاشگری آن را به ستیزه‌جویی تمام‌عیار در رقابت‌های ورزشی تبدیل می‌کند، از انگیزه اصلی ورزشکاران در این‌گونه فعالیت‌ها شمرده می‌شود. فعالیت‌های ورزشی و محیط‌های مربوط به آن هر یک به دلایل خاص همواره با وقایع و حوادث گوناگون روبه‌رو بوده‌اند. این حوادث از کم‌اهمیت‌ترین جرائم از قبیل توهین، ضرب‌وجرح شروع می‌شود و تا حادثه‌ترین نوع آنها مانند تجاوز به عنف، نقص عضو و قتل ادامه داشته است (۶). ورزش به‌عنوان یکی از راه‌های مؤثر تربیتی و اخلاقی و به‌عنوان یک پدیده اجتماعی به‌طور چشمگیری در سراسر جهان گسترش یافته و هر روز چهره علمی‌تری به خود می‌گیرد، به‌طوری‌که در کنار آن ابعاد حقوقی، فرهنگی و اقتصادی آن نیز پررنگ شده است. به همین سبب بودجه‌های کلانی برای پیشرفت ورزش و پیروزی در میدان‌های جهانی هزینه می‌شود. اما گاهی صحنه‌های رقابت‌های ورزشی، تمرینات ورزشی و درگیری‌های ناشی از آن همواره آسیب‌هایی به‌همراه داشته است که ناخواسته یا به‌سبب افول تعهدات اخلاقی و خطای ورزشکاری رخ می‌دهد، قانونگذار نیز این خطرها و آسیب‌ها را مدنظر داشته و در بند ۱۵۸ ماده ۱۵۸ ق.م.ا مقرر داشته است. عملیات ورزشی و حوادث ناشی از آن، مشروط بر اینکه سبب حوادث، نقض مقررات مربوط به آن ورزش نباشد و این مقررات هم مغایر موازین شرعی نباشد، مسئولیت کیفری نخواهند داشت، ولی مسئولیت مدنی همچنان برقرار است (۸).

فعالیت‌های ورزشی قهرمانی، جزئی از این مجموعه است. به‌طور کلی می‌توان گفت که منظور از حوادث ورزشی تمامی جرائم و شبه‌جرائمی است که توسط ورزشکاران، معلمان، مربیان، مدیران، تماشاگران، سازندگان و تولیدکنندگان لوازم و تجهیزات و امثال آنها به‌طور مستقیم یا غیرمستقیم در رابطه با ورزش انجام می‌گیرد. موضوع این وقایع ممکن است سلامتی، جان، اموال، حیثیت، شرافت و سایر حقوق قانونی اشخاص باشد که در محدوده ورزش به‌نحوی حضور دارند (۱). موضوع حقوق ورزشی تمامی تخلفاتی است که در عرصه ورزش واقع می‌شود و به‌نحوی به حقوق دیگران لطمه وارد می‌آورد. در تحلیل حقوقی این تخلفات به بررسی وصف خلاف قانون بودن آنها پرداخته خواهد شد و تحت عنوان جرم یا شبه‌جرم طبقه‌بندی می‌شوند؛ و بالاخره مطالعه واکنش جامعه در مقابل چنین تخلفاتی مطرح است. این واکنش‌ها گاهی به‌عنوان مجازات‌ها از قبیل جزای نقدی، شلاق، حبس، محرومیت از حقوق اجتماعی و حتی اعدام مجرم اعمال می‌شود و هرگاه تخلف، وصف شبه‌جرم داشته باشد، متخلف ملزم به جبران خسارت خواهد شد (۱۱). موضوع حقوق ورزشی هر «واقعه ورزشی» است که دارای اثر حقوقی باشد؛ یعنی هر رخداد ورزشی است که حقی را به‌وجود آورده باشد. به‌عبارت دیگر هر حادثه ورزشی که به‌نحوی به حقوق دیگران آسیب برساند، در شمول موضوع حقوق ورزشی قرار می‌گیرد (۱). حقوق ورزش به مجموعه مطالبی اطلاق می‌شود که وظایف، اختیارات و مسئولیت‌های قانونی همه کسانی را که به‌نحوی با فعالیت‌های ورزشی درگیرند، روشن می‌سازد. به‌عبارت دیگر، مطالعه حقوق ورزش، به جامعه ورزشی می‌آموزد که چگونه باید در فعالیت‌های ورزشی شرکت کرد تا حوادث ناشی از آن، مسئولیت‌های قانونی را که در نهایت به مجازات، محرومیت از حقوق اجتماعی و جبران ضرر و زیان منتهی می‌شود، متوجه آنان نسازد (۲).

علم حقوق، دانشی است که به تحلیل قواعد حاکم بر روابط اشخاص و سیر تحول آن می‌پردازد. اهمیت این دانش که شاخه‌ای از علوم اجتماعی در مقیاس عام محسوب می‌شود، با دقت در اهمیت و نقش موضوع آن آشکار می‌شود. موضوع دانش حقوق، قواعد و دستورهایی است که انسان‌ها در هر جامعه برای حفظ اجتماع بر آن حاکم می‌کنند، بنابراین دانش حقوق از چیزی بحث می‌کند که برای بقای جامعه و تمدن، وجود آن انکارپذیر است (۱). حقوق دارای معانی مختلف و متفاوتی است که بعضی از آنها عبارت‌اند از:

- حقوق جمع کلمه حق است. حق دارای معانی مختلفی است، از جمله به معنای پایدار، راست، واجب، عدل، بهره و سهم معین هر کس، خدا. اما در اصطلاح حقوقی حق آن رابطه حقوقی است که به‌سبب آن، قانون به یکی از اشخاص این توانایی را می‌دهد تا به‌گونه‌ای ویژه و منفرد بر چیز معین تسلط و چیرگی یابد (آن را تصرف کند) یا از شخصی دیگر انجام یا انجام ندادن چیزی یا کار معین را بخواهد (۱۱). بعضی حقوقدانان گفته‌اند برای تنظیم روابط مردم و حفظ نظم عمومی در اجتماع، حقوق برای هر کس امتیازهایی در برابر دیگران می‌شناسد و توان خاصی به او می‌بخشد. این امتیاز و توانایی را حق می‌نامند که جمع آن حقوق است (۱).

- حقوق مجموعه مقرراتی است که بر اشخاص، از این حیث که در اجتماع هستند، حکومت می‌کند (۹).

- گاه مقصود از واژه "حقوق" علم حقوق است؛ یعنی دانشی که به تحلیل قواعد حقوقی و سیر تحول و زندگی آن می‌پردازد (همان)، مانند حقوق ورزشی، حقوق تجارت، حقوق کیفری.

حقوق ورزشی یا حقوق ورزش از گرایش‌های علم حقوق است که به بررسی حقوقی حوادث در ورزش می‌پردازد. واژه ورزش در این اصطلاح مفهومی وسیعی دارد و عملیات و

در حیطه گسترده ورزش ارتباط بین انسان‌ها گاهی سبب می‌شود افراد به دلایل مختلف عمداً یا سهواً موجب آسیب به فرد یا افراد دیگر شوند که این آسیب گاهی به زیان یک فرد منجر می‌شود و گاهی عمل مجرمانه یک فرد، زیان به کل جامعه را در برمی‌گیرد. با توجه به اینکه در محیط‌های ورزشی بیشتر تصمیماتی که در حوزه اختیارات و وظایف کاربران ورزشی است تأثیرات خود را به صورت فردی بروز می‌دهد، از این رو از مهم‌ترین وظایف مربیان ورزش، مراقبت از تمامیت جسمانی، روانی و حیثیتی ورزشکاران است. هر گاه قصور مربیان در انجام وظیفه محرز یا رابطه سببیت بین قصور و خسارت محرز شود، مسئولیت جبران خسارت به عهده آنها خواهد بود (۱). نتایج تحقیقات بسیاری که در داخل و خارج از کشور بر فعالیت ورزشی انجام شده حاکی است که صدمات جسمانی زیادی بر ورزشکاران وارد شده و موجب شده است متضمن هزینه درمان و در برخی موارد دوری از فعالیت ورزشی گردد (۲،۹).

اپشتین^۱ (۲۰۰۷) در مقاله‌ای تحت عنوان «اصول آموزش حقوق ورزشی» به بررسی مهم‌ترین موضوعات قانون ورزش‌ها (مانند اصول، قراردادها، آژانس‌های ورزشی، شبه‌جرم‌های ورزشی و ...) و حقوق ورزشی پرداخت. وی بیان کرد که در زمینه حقوق ورزشی باید به مطالعات گسترده‌تری پرداخته شود و تجزیه و تحلیل قوانین ورزشی بسیار ضروری است (۱۹). ساریخانی (۱۳۸۲) در تحقیق خود به نقش ورزش در تمام ابعاد زندگی بشر، اجتماعی و سیاسی و ... پرداخته و از دیدگاه حقوقی قوانین ورزشی و همچنین خطای ورزشی و مسئولیت‌های ناشی از آن را بررسی کرده است. نتایج تحقیق نشان داد که اجرای قواعد عمومی مسئولیت در حقوق ورزشی ممکن نیست، زیرا پاره‌ای از جرائم مانند ضرب و جرح در این زمینه مباح و گاه

ممدوح است و معیار تعیین خطای ورزشی را رفتار ورزشکاری آگاه و محتاط در شرایطی است که فعل زیانبار واقع می‌شود و عامل اضطرار و دفاع مشروع در این شرایط به حساب بیاید (۵). بنیان و کاشف (۱۳۹۳)، به بررسی تفاوت دیدگاه‌های حقوقی مربیان ورزش زن و مرد در رویدادهای ورزشی پرداختند و نشان دادند بیشتر مربیان ورزش از وظایف و مسئولیت‌های حقوقی در رویدادهای ورزشی آگاهی داشتند. همچنین بین دیدگاه زنان و مردان در خصوص مسئولیت‌های حقوقی تفاوت معناداری وجود داشت. بدین معنا که مربیان ورزش زن نسبت به مرد آگاهی بیشتری در خصوص مسئولیت‌های حقوقی داشتند. از لحاظ مدرک تحصیلی نیز مربیانی که دارای مدرک تحصیلی فوق لیسانس و بالاتر بودند، آگاهی بیشتری نسبت به دیگران داشتند. در نهایت، مربیانی که دارای سابقه متوسط به بالا (۱۵ سال) بودند، به آگاهی‌های حقوقی اشراف بیشتری داشتند. کارامدی نظام حقوقی و تأثیرگذاری آن در ورزش، تا حد زیادی تحت تأثیر وضع قوانین مناسب، کارا و شفاف در این زمینه است که به همراه تربیت متخصصان زبده، قابل حصول است (۲). مصطفی‌پور انزلی و کاشف (۱۳۹۵) در تحقیق خود با عنوان «التزام مربیان ورزشی به مسئولیت‌های حقوقی از دیدگاه ورزشکاران» به این نتیجه رسیدند که ۷۳/۲۸ درصد مربیان ورزشی به مسئولیت‌های حقوقی خود آگاهی داشتند. همچنین بین دیدگاه زنان و مردان، مدرک تحصیلی و تجربه و مهارت در خصوص میزان التزام عملی مربیان ورزشی به مسئولیت‌های حقوقی تفاوت معناداری وجود داشت (۱۲). نظریان (۱۳۹۵) در تحقیقی به ارزیابی عوامل تعیین‌کننده صلاحیت‌های قانونی مدیران اجرایی ورزش از دیدگاه متخصصان دانشگاهی و مدیران ورزش پرداخت. نتایج نشان داد شش عامل تعیین‌کننده صلاحیت‌های قانونی ضروری مدیران اجرایی ورزش به ترتیب

و مدیریت امکانات و تجهیزات ورزشی، طرح‌ها و برنامه‌های مواجهه با مواقع اضطراری، تبعیت از قانون، سیاست‌ها و رویه‌های سازمانی، مدیریت خطر و روابط عمومی بودند. در ضمن بین دیدگاه دو گروه زنان و مردان در زمینه اولویت صلاحیت‌های قانونی ضروری مدیران اجرایی از نظر آماری تفاوت معناداری مشاهده نشد (۱۴).

یزدان‌پناه (۱۳۹۸) در مطالعه‌ای با عنوان «شناسایی و اولویت‌بندی موانع و راهکارهای توسعه حقوق ورزشی در هیأت‌های ورزشی استان آذربایجان غربی» نشان داد در مجموع هفت مقوله موانع علمی و آموزشی، موانع نیروی انسانی، موانع قانونی و حقوقی، موانع مدیریتی، موانع نظارتی، نظارت بر دوپینگ و موانع اخلاقی در ورزش شناسایی شد. در نهایت مشخص شد که این موانع در سه مقوله موانع زمینه‌ای، موانع ساختاری و موانع رفتاری که به‌عنوان مقوله اصلی در نظر گرفته شده است، جای دارند. بین مقدار مشاهده‌شده متغیر بین موانع زمینه‌ای و مؤلفه‌های آن با مقدار فرضی تفاوت وجود دارد، بین مقدار مشاهده‌شده متغیر موانع ساختاری و مؤلفه‌های آن با مقدار فرضی تفاوت وجود دارد، بین مقدار مشاهده‌شده متغیر موانع فردی و مؤلفه‌های آن با مقدار فرضی تفاوت وجود دارد و بین سه متغیر موانع توسعه حقوق ورزشی در هیأت‌های ورزشی استان آذربایجان غربی تفاوت معناداری وجود دارد (۱۵).

آلا ژوزف^۱ (۲۰۱۲) در مقاله‌ای با عنوان «منابع مسئولیت حقوق ورزشی معلمان تربیت بدنی»، مسئولیت ناشی از غفلت معلمان تربیت بدنی را در چهار حیطة نظارت، امکانات و تجهیزات، صدمات ناشی از مشارکت ورزشی و آموزش مناسب بیان کرد (۱۶). همچنین، انجمن ملی ورزش‌های درون‌دانشگاهی (۲۰۱۴) مسئولیت قانونی

و مدیریت خطر را به‌عنوان بخشی از هشت صلاحیت حرفه‌ای اصلی مدیران ورزشی معرفی کرد. صلاحیت‌های قانونی شامل مدیریت خطر- مدیریت بحران، مسئولیت آسیب، استثنائات ورزشی- رضایت دادن، مراحل قانونی، و پوشش بیمه و برنامه است (۲۲). نتایج تحقیق پارتینگتون^۳ (۲۰۱۶) با عنوان مربیگری ورزش و قانون سهل‌انگاری: کاربردهایی برای فعالیت مربیگری حاکی از این بود که در آموزش و فعالیت‌های مربیگری باید تأکید بیشتری بر توسعه آگاهی و شناخت و درک بیشتر مربیان از زمینه‌های حقوقی و قانونی در حال توسعه شود (۲۳). سولیگارد^۴ و همکاران (۲۰۱۶) بیان کردند که مربیان در فعالیت‌های باشگاه ورزشی و معلمان در ورزش‌های مدرسه نقش مهمی در پیشگیری از آسیب‌دیدگی دارند. مربیان، کادر پشتیبانی و معلمان باید قوانین و استفاده از تجهیزات ایمنی مانند کلاه و لباس‌های محافظ چشم را اعمال کنند. آنها همچنین باید عوامل محیطی مانند شرایط آب‌وهوایی و ارزیابی شرایط استفاده از تجهیزاتی مانند وسایل ژیمناستیک را ارزیابی کنند (۲۴). آنا^۵ و همکاران (۲۰۱۸) در تحقیقی به آسیب‌های مرتبط با مشارکت در فعالیت بدنی نوجوانان در باشگاه‌های ورزشی، ورزش‌های مدرسه و سایر فعالیت‌های بدنی اوقات فراغت پرداختند. این مطالعه نشان داد که میزان آسیب‌های مربوط به فعالیت بدنی در باشگاه‌های ورزشی بیشتر از سایر شرایط فعالیت بدنی در نوجوانان است. از آنجا که آسیب‌ها در دوره نوجوانی می‌تواند پیامدهایی برای مشارکت آنها در فعالیت‌های بدنی در آینده و همچنین سلامت آینده داشته باشد، مهم است که اقدامات پیشگیرانه را به‌طور گسترده‌تر و به‌سرعت به محیط باشگاه‌های ورزشی معرفی کنیم. این مطالعه همچنین نشان می‌دهد که میزان آسیب با تعداد و شدت مشارکت ورزشی

مدیریت امکانات و تجهیزات ورزشی، طرح‌ها و برنامه‌های مواجهه با مواقع اضطراری، تبعیت از قانون، سیاست‌ها و رویه‌های سازمانی، مدیریت خطر و روابط عمومی بودند. در ضمن بین دیدگاه دو گروه زنان و مردان در زمینه اولویت صلاحیت‌های قانونی ضروری مدیران اجرایی از نظر آماری تفاوت معناداری مشاهده نشد (۱۴).

یزدان‌پناه (۱۳۹۸) در مطالعه‌ای با عنوان «شناسایی و اولویت‌بندی موانع و راهکارهای توسعه حقوق ورزشی در هیأت‌های ورزشی استان آذربایجان غربی» نشان داد در مجموع هفت مقوله موانع علمی و آموزشی، موانع نیروی انسانی، موانع قانونی و حقوقی، موانع مدیریتی، موانع نظارتی، نظارت بر دوپینگ و موانع اخلاقی در ورزش شناسایی شد. در نهایت مشخص شد که این موانع در سه مقوله موانع زمینه‌ای، موانع ساختاری و موانع رفتاری که به‌عنوان مقوله اصلی در نظر گرفته شده است، جای دارند. بین مقدار مشاهده‌شده متغیر بین موانع زمینه‌ای و مؤلفه‌های آن با مقدار فرضی تفاوت وجود دارد، بین مقدار مشاهده‌شده متغیر موانع ساختاری و مؤلفه‌های آن با مقدار فرضی تفاوت وجود دارد، بین مقدار مشاهده‌شده متغیر موانع فردی و مؤلفه‌های آن با مقدار فرضی تفاوت وجود دارد و بین سه متغیر موانع توسعه حقوق ورزشی در هیأت‌های ورزشی استان آذربایجان غربی تفاوت معناداری وجود دارد (۱۵).

آلا ژوزف^۱ (۲۰۱۲) در مقاله‌ای با عنوان «منابع مسئولیت حقوق ورزشی معلمان تربیت بدنی»، مسئولیت ناشی از غفلت معلمان تربیت بدنی را در چهار حیطة نظارت، امکانات و تجهیزات، صدمات ناشی از مشارکت ورزشی و آموزش مناسب بیان کرد (۱۶). همچنین، انجمن ملی ورزش‌های درون‌دانشگاهی (۲۰۱۴) مسئولیت قانونی

3. Partington
4. Soligard
5. Anu

1. Alla Joseph
2. National Intramural-Recreational Sports Association

روش تحقیق

با توجه به اینکه موضوع پژوهش تدوین چارچوب مفهومی توسعه حقوقی ورزش در ایران است، این تحقیق، از نظر نوع کیفی، از نظر ساختار تحلیلی سیستماتیک، از نظر راهبرد فرایندی، از نظر هدف کاربردی بود. این تحقیق در محدوده زمانی ۱۳۹۶ تا ۱۳۹۸ انجام گرفته است. چارچوب روش‌شناسی این پژوهش مبتنی بر اکتشاف و چارچوب‌بندی مؤلفه‌های تعیین‌کننده از منابع علمی و افراد صاحب‌نظر به‌صورت سیستماتیک (مبتنی بر روش داده‌بنیاد) بود. جامعه آماری شامل دو جامعه انسانی (استادان و ...) و جامعه اطلاعاتی (منابع علمی، اسنادی و کتابخانه‌ای) بود. نمونه آماری جامعه انسانی به‌صورت گلوله‌برفی و جامعه اطلاعاتی به‌صورت هدفمند و در دسترس انتخاب و نظرخواهی شد.

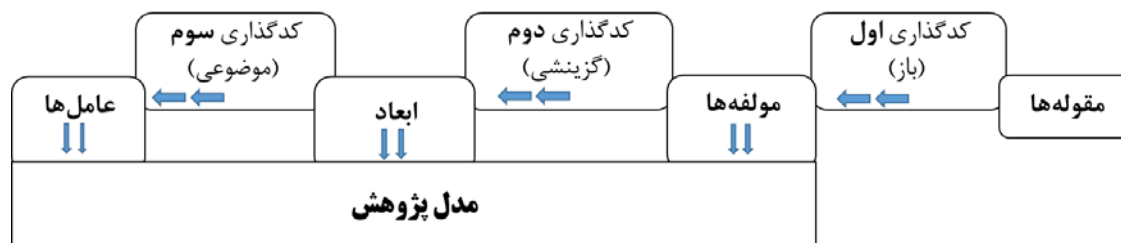
نمونه آماری دعوت‌شده به مصاحبه براساس معیارهایی مانند سابقه حرفه‌ای و تخصص متناسب گزینش و نظرخواهی شدند. نمونه آماری دارای جنسیت مرد ۶۹/۷۱، زن ۳۱/۲۹، میانگین سنی ۳۹/۴۳ سال، سابقه شغلی حقوقی- ورزشی ۲۲/۱۸ سال بودند. ابزار پژوهش شامل مطالعه کتابخانه‌ای (مقاله، کتاب، پایان‌نامه، سند راهبردی، گزارش برنامه و ...) در زمینه جامعه اطلاعاتی و مصاحبه نیمه‌ساختاریافته (چارچوب پرسشنامه با پرسشنامه باز پاسخ) در زمینه جامعه انسانی بود. همچنین روایی ابزار در بخش مطالعه کتابخانه‌ای با انتخاب نسخه‌های معتبر به لحاظ علمی و حقوقی و همچنین روایی محتوایی و صوری رونوشت از دیدگاه متخصصان تأیید شد. در نهایت چارچوب شناسایی‌شده از ضریب توافق بین استادان کدگذار و مصحح کنترل و مطلوب ارزیابی شد. برای تحلیل یافته‌ها از سه مرحله کدگذاری (کدگذاری باز، گزینشی و موضوعی) برای دسته‌بندی مؤلفه‌های شناسایی‌شده استفاده شد (شکل ۱). کدگذاری با استفاده از مطالعات قبلی و نظر متخصصان انجام گرفت. مدل پژوهش نیز براساس روابط شناسایی‌شده به‌صورت چارچوب سیستمی مفهومی ترسیم شد. تحلیل یافته‌ها از طریق روش‌های چارچوب‌بندی و کدگذاری مفهومی بر مبنای تحلیل سیستماتیک صورت گرفت.

نوجوانان ارتباط دارد و توصیه می‌شود به‌دلیل مزایای سلامتی نوجوانان در فعالیت به‌صورت روزانه در فعالیت بدنی شرکت کنند. نتایج این تحقیق از این دیدگاه حمایت می‌کند که اقدامات پیشگیرانه بیشتری برای کاهش خطرهای احتمالی آسیب‌ها در نظر گرفته شود (۱۷).

با توجه به بررسی پیشینه و اقدامات این حوزه، می‌توان گفت که دانش حقوق ورزشی کشور در حال رشد است و مطالعات صورت‌گرفته در زمینه حقوق ورزشی در کشور بسیار اندک است. بیشتر پژوهش‌های گذشته به بررسی نقش، مسئولیت و آگاهی حقوقی ورزشکاران، مدیران و برگزارکنندگان مسابقات ورزشی متمرکز بودند (۲،۷،۲۳) و به توسعه، بسط و استقرار همه ابعاد حقوق ورزشی در سطح جامعه، سازمان‌ها و کنشگران کمتر پرداخته شده است. مشکلات موجود در عرصه حقوق ورزشی بسیار زیاد است. پرونده‌های حقوقی ورزشی، راندخواری، قراردادهای غیرقانونی، ناتوانی در ارائه اعتراضات به ناداوری‌ها و ... که ناشی از ناآشنایی با حقوق ورزشی است. اینک، این سؤال پیش می‌آید که آیا دانش ما از حقوق ورزشی کافی است؟ آیا نظام ورزشی در تربیت نیروی انسانی متخصص در عرصه حقوق ورزشی موفق بوده است؟ آیا ساختار مدیریت حقوقی در ورزش مناسب است؟ آیا آموزش و نظارت کافی در مورد حقوق ورزشی انجام گرفته است؟ آیا قوانین و مقررات حقوقی ورزشی به‌درستی تعریف شده‌اند؟ و ... همچنین نتایج بررسی‌ها و تحقیقات حیطه حقوق ورزشی (۱۲،۲۳) حاکی است که عوامل متعددی بر توسعه حقوق ورزشی تأثیرگذار است و از موضوعاتی است که به شکل چندوجهی است. بنابراین، برای شناخت کامل ابعاد این موضوع به مطالعات بیشتری نیاز است و کسب نظر فعالان و نخبگان حقوق ورزشی برای توسعه ابعاد حقوق ورزشی اهمیت و ضرورت پیدا می‌کند. از این‌رو، هدف از این پژوهش تدوین چارچوب مفهومی توسعه حقوقی ورزش در ایران است.

جدول ۱. مشخصات نمونه آماری پژوهش

نوع جامعه	گروه مطالعه	نمونه‌گیری	نمونه	
جامعه انسانی	وکلای ورزشی، کارشناسان و مشاوران حقوق ورزشی	گلوله‌برفی	۵ نفر	
	استادان حقوق و مدیریت ورزشی و مدرسان حقوق ورزشی	گلوله‌برفی	۷ نفر	
	رؤسای کمیته انضباطی و کمیته استیناف	گلوله‌برفی	۳ نفر	
	انجمن حقوق ورزشی	گلوله‌برفی	۲ نفر	
	سازمان‌های ورزشی اجرایی و رؤسای دادگاه عمومی	گلوله‌برفی	۵ نفر	
نوع جامعه	گروه مطالعه	نوع	نمونه‌گیری	نمونه
اطلاعاتی	منابع کتابخانه‌ای و علمی	مقاله	هدفمند و در دسترس	۲۹ نسخه
		کتاب	هدفمند و در دسترس	۱۵ نسخه
		پایان‌نامه	هدفمند و در دسترس	۵ نسخه
	گزارش‌ها و اسناد اجرایی	آئین‌نامه و سند راهبردی	هدفمند و در دسترس	۴ نسخه
		گزارش برنامه و سالنامه	هدفمند و در دسترس	۳ نسخه
	منابع و آرشیوهای رسانه‌ای	دیدگاه‌های رسانه‌ای	هدفمند و در دسترس	۴ نسخه
		نقد رسانه‌ای	هدفمند و در دسترس	۲ نسخه
		مقالات رسانه‌ای	هدفمند و در دسترس	۲ نسخه

شکل ۱. مراحل کدگذاری و دسته‌بندی مؤلفه‌های شناسایی شده پژوهش

یافته‌ها

براساس تحلیل یافته‌های پژوهش، عوامل مؤثر بر توسعه حقوقی در ورزش ایران چارچوب‌بندی شد. مشخصات مربوط به منظرهای چارچوب و ابعاد و مؤلفه‌های آنها به صورت جدول زیر است.

به منظور افزایش اطمینان از کیفیت و دقت کدگذاری انجام شده از روش توافق بین دو کدگذار براساس ضریب کاپای کوهن^۱ استفاده شد. در صورتی که ضریب کاپا در شرایط معناداری بیش از ۰/۷ باشد، بیانگر توافق میان کدگذاران خواهد بود. در استفاده از این روش، دو رویکرد اصلی وجود دارد: اول؛ اینکه کدگذار اول باید تعداد مشخصی کد را به هر طبقه اختصاص دهد و دوم؛ اینکه کدگذار دوم الزامی به این کار ندارد. براساس محاسبه ضریب کاپا حدود ۸/۱۳ با معناداری ۰/۰۰۱ به دست آمد که بیانگر مطلوب بودن ضریب کاپا برای این پژوهش است.

1. Cohen's Kappa Value

جدول ۲. چارچوب بندی و کدگذاری مؤلفه‌های شناسایی شده به همراه میزان تکرار آنها در منابع و مصاحبه‌ها

تکرار در منابع علمی و اجرایی	تکرار در مصاحبه	کد ۱ (مؤلفه‌ها)	کد ۲ (ابعاد)	کد ۳ (منظر)	سطح ارکان
۱۰	۱۱	بررسی و تطبیق قوانین حقوقی ورزش با قوانین و اسناد بالادستی کشور			سطح ارکان
۴	۸	تأمین پشتوانه‌های حقوقی مستند برای فعالیت‌ها و امورات حوزه ورزش			
۹	۷	تعیین مصادیق حقوقی برای فعالیت‌ها و امورات حوزه ورزش			
۴	۶	تطبیق و همخوانی مقررات داخلی ورزش با قوانین و مقررات بین‌المللی			
۷	۱۱	رفع ضعف‌ها و خلأهای حقوقی در ورزش			
۲	۸	افزایش نهادها و مراجع رسیدگی‌کننده (محاکم، کمیته‌های انضباطی، داوری و ...)			
۶	۸	ایجاد محاکم خاص برای رسیدگی سریع به دعاوی ورزشی			
۷	۷	ایجاد کمیته‌های انضباطی با ترکیب حقوقی مناسب برای رشته‌های مختلف ورزشی			
۸	۶	ایجاد و تقویت نهاد حل اختلاف در ورزش			
۶	۴	تقویت نهاد داوری (حکمت در ورزش)			
۱۲	۷	بررسی و اعمال به‌موقع قانون در محاکم مربوطه نسبت به تخلفات صورت گرفته در محیط‌های ورزشی			سطح ارکان
۱۱	۹	توجه و تبعیت متصدیان امر ورزش از قوانین حقوقی ورزش			
۸	۱۰	تقویت و ایجاد سازوکارهای نظارت‌های مدنی، صنفی و قضایی در حقوق ورزش			
۸	۶	هماهنگ‌سازی کمیته‌های انضباطی از منظر مقررات و ساختار			
۱	۵	برخورداری مستقل محاکم حقوقی و اجرای برابری عدالت در برخورد با افراد یا نهادهای متخلف ورزشی			
۱۴	۱۱	نقش وکیل و کارشناس دادگستری برای امور ورزشی			
۷	۱۳	نقش مدیر برنامه و ایجنت در ورزش حرفه‌ای			
۸	۷	نقش استادان و پژوهشگران دانشگاهی با تخصص حقوق ورزشی			
۹	۸	مسئول کمیته‌های انضباطی در سازمان‌های ورزشی مانند فدراسیون‌ها			
۱۵	۱۰	مشاوران حقوقی در حوزه‌های مختلف ورزش			
۶	۷	تعیین شفافیت مالی و سقف قراردادهای ورزشی			سطح ساختارها
۱۲	۱۱	آگاهی و آموزش افراد دخیل در ورزش با قراردادهای ورزشی			
۹	۶	ایجاد سازوکارهای لازم برای پیشگیری از بروز مشکلات مربوط به قراردادهای ورزشی در سطوح ملی و بین‌المللی			
۵	۶	بررسی شرایط فسخ و انحلال قراردادهای ورزشی و ضمانت اجرای نقض قرارداد			
۴	۹	تطابق ماهیت حقوقی قراردادهای ورزشی با نهادهای فقهی و حقوقی			
۱۱	۹	شناسایی و چارچوب‌بندی مصادیق مالکیت معنوی در همه ابعاد حقوق ورزشی (کپی‌رایت)			
۵	۷	به رسمیت شناختن کپی‌رایت در حق پخش رسانه‌ها و تبلیغات چهره‌های ورزشی			
۹	۸	تدوین قوانین مرتبط به مصادیق مالکیت فکری با نهادهای ورزشی (باشگاه: علامت، علائم تجاری، نام و محل باشگاه، نام رویداد، نام ورزش، ...)			
۴	۵	تدوین قوانین مرتبط به مصادیق مالکیت فکری در اشخاص حقیقی ورزش (حق اختراع، مهارت و حرکات ورزشی، شخصیت ورزشکار...)			
۹	۸	تدوین قوانین مرتبط به مصادیق مالکیت فکری در ورزش (همه ابعاد ورزشی از جمله اثر شنیداری و دیداری، حق پخش تلویزیونی، گردشگری و ...)			
۳	۴	تجاری شدن ورزش‌ها و ضرورت تدوین قوانین جدید			سطح تجارت در ورزش
۴	۵	تصویب قوانین تخصصی کنترل کیفیت کالاها و محصولات ورزشی			
۳	۴	تصویب قانون ویژه تبلیغات ورزشی مانند صحنه‌گذاری چهره‌های			
۶	۷	ایجاد شغل جدید در حوزه ورزش و نیاز به تدوین چارچوب حقوقی			

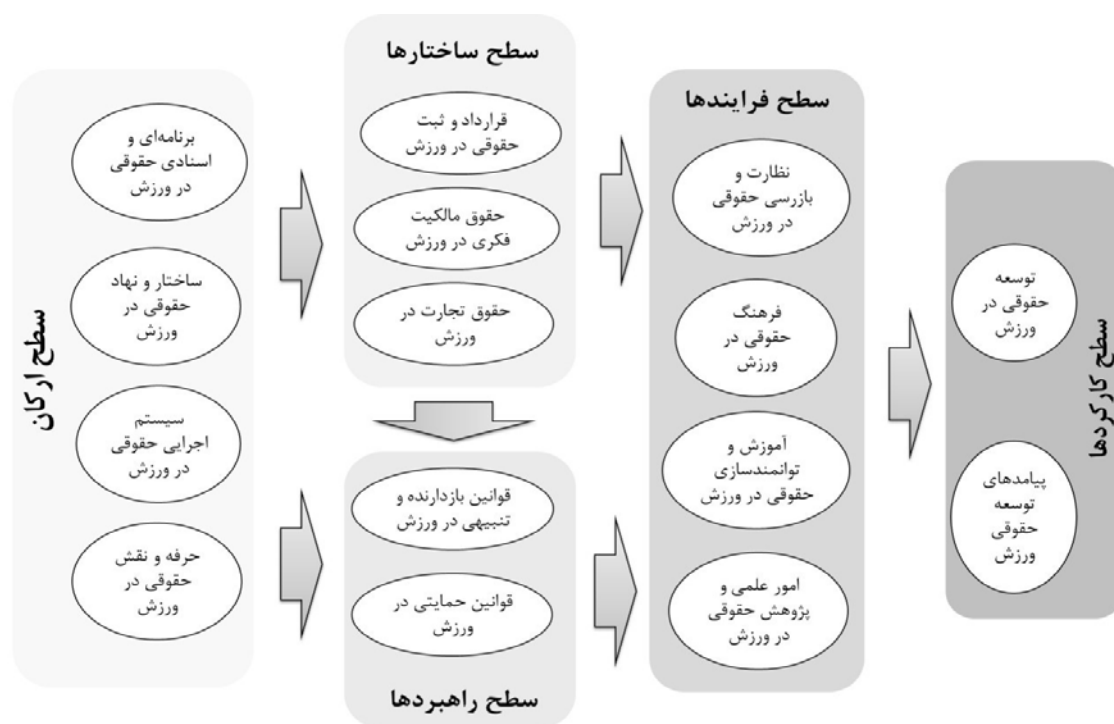
۱۰	۱۲	قوانین تجارت الکترونیک و تبلیغات در فضای مجازی در حوزه ورزش		
۹	۱۱	تصویب قوانین ویژه تجارت در ورزش		
۱۲	۸	تدوین و به روزرسانی حقوق جزایی و کیفری مربوط به رشته‌های مختلف ورزشی		
۸	۷	قوانین جلوگیری از بروز جرائم و تخلفات ورزشی و برخورد با آنها		
۷	۸	آگاهی و شناخت قوانین حمایتی و چارچوب مقررات و اصول بیمه مسئولیت مدنی در ورزش	قوانین بازدارنده و تنبیهی در ورزش	سطح راهبردها
۹	۱۱	آموزش درست و پیشگیری از ترویج دوپینگ و مواد نیروزا		
۸	۱۱	پیشگیری از استفاده ابرازی از شخصیت و نمادهای فرهنگی در ورزش		
۶	۸	وضع کردن قوانین بازدارنده یا پیشگیرانه به منظور ممنوعیت انجام ورزش‌های پرخطر		
۷	۱۱	تدوین و اصلاح قوانین حمایت از ورزشکاران، بازنشستگان و سایر دست‌اندرکاران امور ورزشی		
۹	۱۱	انجام تعهدات و خدمات بیمه‌ای برای بازنشستگان و زیان‌دیدگان محیط ورزشی	قوانین حمایتی در ورزش	
۴	۹	تدوین و اصلاح قوانین حمایت از ورزشکاران، بازنشستگان و سایر دست‌اندرکاران امور ورزشی		
۵	۹	آگاهی و شناخت قوانین حمایتی و چارچوب مقررات و اصول بیمه مسئولیت مدنی در ورزش		
۷	۹	بازرسی و نظارت بر اماکن و تجهیزات ورزشی در سطوح مختلف ورزش به منظور پیشگیری از حوادث ناگوار در محیط ورزشی	نظارت و بازرسی حقوقی در ورزش	
۱۰	۱۳	ایجاد مدیریت جامع در بازدید، بررسی و سازمان‌دهی اماکن و رویدادهای ورزشی		
۴	۶	ایجاد مدیریت جامع و نظارت بر خدمات بیمه‌ای افراد دخیل در ورزش		
۸	۹	ایجاد شرایط مدیریت و نظارت بر فضای مجازی ورزش		
۷	۶	احترام به قوانین حقوق ورزشی و عمل به آن توسط تمام افراد جامعه ورزشی		
۱۰	۸	اختصاص بخش‌هایی از رسانه و نشریات به شناخت و آگاه‌سازی حقوق ورزشی	فرهنگ حقوقی در ورزش	
۴	۹	آموزش همگانی حقوق در جامعه ورزش به منظور آشنایی افکار عمومی		
۷	۴	نقش مکمل و بازدارنده قوانین ورزشی در محیط ورزش		
۴	۹	تبعیت از قوانین حقوقی ورزش و جلوگیری از هزینه‌های هنگفت در محاکم داخلی و بین‌المللی		
۷	۹	تربیت افراد متخصص، ماهر و اجرایی در سیستم مدیریت و نظارت حوزه حقوق ورزشی	آموزش و توانمندسازی حقوقی در ورزش	
۸	۱۱	برگزاری کوتاه‌مدت کلاس‌ها و دوره‌های آموزشی (کارشناسان حقوق، کارشناسان ورزشی، وکلای ورزشی و ...)		
۱۰	۱۲	اهتمام کافی به درس حقوق ورزشی در دانشکده‌های تربیت بدنی و حقوق		
۹	۱۳	آموزش کاربردی حقوق ورزشی برای مخاطبان آن از طریق رسانه‌های ورزشی		
۶	۵	بهره‌گیری از نحوه‌های آموزشی کشورهای موفق در حوزه حقوق ورزشی		
۱۰	۴	سفر مطالعاتی و پژوهش‌محور برای متخصصان حقوق ورزشی	امور علمی و پژوهش حقوقی در ورزش	
۷	۸	افزایش توانمندی پژوهشگران و تحلیلگران در حوزه حقوق ورزشی		
۵	۴	نیاز و ضرورت ایجاد رشته حقوق ورزشی در سطح کارشناسی، کارشناسی ارشد و دکتری		
۷	۱۲	ثبت (تأسیس) و ایجاد نشریات و کتابخانه تخصصی مربوط به حقوق ورزشی		
۸	۱۳	تألیف منابع علمی روزآمد برای ارتقای دانش حقوق ورزشی		
۶	۸	تأمین محیط حقوقی کارآمد سازمانی در ورزش	توسعه حقوقی ورزش	سطح کارکردها
۱۱	۹	استانداردسازی قوانین و فعالیت‌های حقوقی در ورزش		
۸	۱۱	کارآمدسازی نظام آموزش و فرهنگ‌سازی حقوقی در ورزش		
۵	۷	ظرفیت‌سازی سازمانی برای توسعه حقوقی در ورزش		
۱۱	۱۲	یکپارچه‌سازی فرایندها و برنامه‌های حقوقی در ورزش		
۶	۱۳	کاهش فساد و تخلفات در حوزه ورزش		
۹	۱۰	ارتقای ضمانت اجرایی برنامه‌ها و اهداف در حوزه ورزش		

۷	۹	تقویت فرهنگ و اخلاق در جامعه ورزش	پیامدهای توسعه حقوقی ورزش
۵	۸	کمک به بهبود و تعدیل اثرات بحران اقتصادی بر ورزش کشور	
۶	۹	ارتقای وجهه ورزش کشور در داخل و خارج از کشور	

فرهنگ حقوقی، آموزش و توانمندسازی و امور علمی و پژوهشی حقوقی در ورزش به عنوان سطح فرایندها و توسعه حقوقی و پیامدهای توسعه حقوقی در ورزش به عنوان سطح کارکردها بررسی شده است.

ارتباط و جهت اثرگذاری عوامل فوق در قالب مدل مفهومی به صورت شکل زیر ترسیم شد. جهت اثرگذاری بین عوامل و برآیند تعامل بین متغیرهای به صورت فلش های زیر مشخص شده است.

با توجه به چارچوب مفهومی تحقیق حاضر شامل پنج سطح کلی شامل ارکان، ساختارها، راهبردها، فرایندها و کارکردهاست که هر کدام از این سطوح داری ابعاد مختص به خود هستند. برنامه ای اسناد حقوقی، ساختار و نهاد حقوقی، سیستم اجرایی حقوقی و حرفه و نقش حقوقی در ورزش به عنوان سطح ارکان، قرارداد و ثبت حقوقی، حقوق مالکیت فکری - معنوی و حقوق تجارت در ورزش به عنوان سطح ساختارها، قوانین بازدارنده و تنبیهی و حمایتی در ورزش به عنوان سطح راهبردها، نظارت و بازرسی حقوقی،

شکل ۲. چارچوب مفهومی توسعه حقوقی ورزش در ایران

بحث و نتیجه‌گیری

هدف از این پژوهش شناسایی چارچوب مفهومی توسعه حقوقی ورزش در ایران بود. یکی از نوآوری‌های مهم این پژوهش بررسی نسبتاً جامع از همه ابعاد و فرایندهای موجود در توسعه حقوقی ورزش در ایران است. در این پژوهش به شناسایی و تبیین چارچوب علمی و مبتنی بر داده‌های کمی و کیفی اقدام شد. در همین زمینه مؤلفه‌های حاصل از پیمایش کیفی در قالب پنج سطح کلی شامل ارکان، ساختارها، راهبردها، فرایندها و کارکردها دسته‌بندی شد.

در بررسی سطح ارکان در واقع پاسخ‌دهندگان به این سؤال جواب می‌دادند که چه عواملی می‌توانند به‌عنوان محرکی در جهت رشد و توسعه حقوقی در ورزش از سطح ساختارها تا سطح کارکردها و پیامدها توسعه حقوقی ورزش کمک‌کننده باشند؟ در تفسیر این بخش می‌توان گفت عوامل ارکان اساس و پایه عوامل دیگر هستند و در سیستم توسعه حقوقی در ورزش نقش پیشایندهای برای سایر عوامل دارند. از نظر مصاحبه‌شوندگان سطح ارکان‌ها جزء عوامل تأثیرگذار که نقش فاعل و اصلی در پیشرفت و عملکرد سایر عوامل حقوقی ورزش دارد؛ اسناد حقوقی در ورزش، ساختار و نهاد حقوقی در ورزش، سیستم اجرایی حقوقی در ورزش، حرفه و نقش حقوقی در ورزش و نیروی متخصص انسانی است. همچنین آنان معتقد بودند که از نگاه ساختار و نهاد حقوقی و سیستم اجرایی نیاز به افزایش نهادها و مراجع رسیدگی‌کننده، ایجاد محاکم خاص برای رسیدگی سریع به دعاوی ورزشی، ایجاد نهادهای رسیدگی با ترکیب حقوقی مناسب و استفاده از کارشناسان خیره برای رشته‌های مختلف ورزشی، ایجاد و تقویت نهاد حل اختلاف در ورزش و همچنین بررسی و اعمال به‌موقع قانون در محاکم مربوطه نسبت به تخلفات صورت‌گرفته در محیط‌های ورزشی و

تقویت و ایجاد سازوکارهای نظارت‌های مدنی، صنفی و قضایی حقوق ورزشی است (۴،۲۵). اما در بعد دیگری با عنوان حرفه و شغل یا نیروی انسانی متخصص در امور، برخی مصاحبه‌شوندگان اذعان داشتند که منابع انسانی متخصص و آگاه از مهم‌ترین راهکارها برای توسعه ابعاد حقوقی در ورزش است. با استخدام نیروی انسانی خبره، آموزش و تربیت نیروی متخصص در زمینه حقوق ورزشی می‌توان به‌عنوان مشاور، کارشناس، مدیر برنامه، وکیل و ... استفاده کرد. بی‌شک این امر نیاز به برنامه‌ریزی بلندمدت دارد و تمامی ارگان‌ها از جمله وزارت علوم باید در این زمینه راهکار مناسب را اتخاذ کنند. منابع انسانی از بین همه دارایی‌ها به‌خوبی شناخته نشده است. کارایی و اثربخشی هر سازمان به میزان چشمگیری به نحوه مدیریت و کاربرد صحیح و مؤثر منابع انسانی بستگی دارد. نیروی انسانی گرانبهارترین منبع سازمان برای شکوفاسازی استعدادها و دستیابی مستمر به عملکرد عالی محسوب می‌شود (۸،۲۶). تربیت نیروی انسانی متخصص و مجرب در زمینه حقوق ورزشی یکی از راه‌حل‌های مهم نهادینه‌سازی آن در کشور است که با گنجاندن گرایش حقوق ورزشی در مقاطع کارشناسی ارشد و دکتری می‌توان به آن دست یافت. همچنین، با توجه به نو و جدید بودن حقوق ورزشی در ایران، توجه به این موضوع برای بهبود و توسعه علوم حقوقی ورزش تدوین کتاب‌ها و مقاله‌های گوناگونی در این باره احساس می‌شود و رویه‌های قضایی به رویدادهای ورزشی و خطرهای ناشی از آن باید توجه خاص کنند و ضرورت بازی‌های ورزشی را در اعمال قواعد مسئولیت مدنی در نظر بگیرند. سوری و شعبانی مقدم (۱۳۹۴) گزارش دادند که تربیت نیروی انسانی اولین راهکار برای توسعه حقوق ورزشی با توجه به بعد علمی و آموزشی است (۶). ونگ^۱ (۲۰۱۰) و فینلای^۲ و همکاران (۲۰۱۲) بیان داشتند مربیان

وظایف، پرداخت‌ها و تعهدات طرفین در چه مقطعی و به چه کیفیتی باید انجام گیرد. قراردادهای ورزش به دو دسته اصلی تقسیم می‌شوند. یک دسته از آنها مربوط به نظارت بر پروژه‌های عمرانی حوزه ورزش مثل ساخت و خرید اماکن ورزشی هستند و دسته‌ای دیگر به خدمات ورزشی می‌پردازد. قراردادهای ورزشی که مربوط به خرید و ارائه خدمات ورزشی است، از مقتضیات و شرایط خاص خود پیروی می‌کنند (۱۴). با توجه به گسترش ورزش حرفه‌ای و توسعه ابعاد سیاسی و اقتصادی آن، تنظیم و تصدیق مقررات ویژه در حوزه‌های مختلف مرتبط با امر ورزش به‌عنوان ضرورتی انکارناپذیر مطرح شد که کشورهای مختلف با تشکیل فدراسیون‌های ورزشی نسبت به تصویب مقررات در این خصوص همت گماردند. در همین زمینه و با توجه به اینکه بخشی از فعالیت‌های ورزشی در سطح بین‌المللی برگزار می‌شود، فدراسیون‌های جهانی به‌وجود آمدند. این فدراسیون‌ها با هدف برگزاری منظم و هماهنگ مسابقات در جهت متحدالشکل کردن قوانین و مقررات گام برداشتند. مقرراتی که کشورهای عضو مکلف به رعایت آن بوده و به همین سبب دولت‌ها به‌ناچار در زمینه ورزش از حق حاکمیت خود به نفع فدراسیون‌های ورزشی جهانی عدول کردند. این مقررات تقریباً متحدالشکل بر نحوه برگزاری مسابقات، قراردادهای بازیکنان با باشگاه‌ها و نحوه نقل‌وانتقالات بازیکنان، بیمه ورزشی، تبلیغات و سایر مسائل مرتبط حاکم است (۱). با وجود تصویب این مقررات، هنوز مشکلات فراوانی در خصوص موضوعات مختلف ورزشی از جمله قراردادهای بازیکنان و باشگاه‌ها وجود دارد. کشمکش باشگاه‌های بزرگ دنیا بر سر تصاحب بازیکنان نامدار، افزایش مبلغ قراردادهای، مصدومیت ورزشکاران، مسائل مرتبط با حمایت مالی و تبلیغات باشگاه‌ها، عدم پرداخت مبالغ قرارداد توسط باشگاه‌ها، عدم اشراف کافی مدیران به

ورزشی، معلمان تربیت بدنی، کارشناسان، وکلای ورزشی، مشاوران حقوقی ورزشی از نیروی انسانی مهم سازمان‌های ورزشی هستند که با آموزش صحیح در زمینه حقوق ورزشی می‌تواند به ارتقای نظام حقوقی کمک کند و از بروز بسیاری از حوادث ورزشی و تشکیل پرونده‌های ورزشی پیشگیری کند (۲۶، ۲۰). در بعد برنامه‌ای و اسنادی حقوقی در ورزش، مصاحبه‌شوندگان بیان داشتند با توجه به اینکه در محیط حقوقی ورزش از قوانین حقوقی و مدنی در کشور استفاده می‌شود، اقدامات لازم در جهت رفع پراکندگی و ابهام در قوانین، تعیین مصادیق حقوقی برای فعالیت‌ها و امورات حوزه ورزش و تطبیق قوانین حقوقی ورزش با قوانین و اسناد بالادستی کشور و ایجاد قوانین و مقررات جامع، شفاف و آیین‌نامه‌های انضباطی مدون و همچنین انطباق مقررات داخلی ورزش با قوانین و مقررات بین‌المللی، ضروری است. اپشتین (۲۰۰۷) و یزدان‌پناه (۲۰۲۰) تأکید داشتند به‌علت پیچیدگی و ابهام در قوانین و مقررات، تجزیه و تحلیل قوانین ورزشی و مطابقت مقررات داخلی ورزش با قوانین و مقررات بین‌المللی بسیار ضروری است (۱۵، ۱۹). همچنین لنداستورم و استیونسون^۱ (۲۰۰۱) عواملی چون قوانین و مقررات شفاف، خط‌مشی‌های مالیاتی درست، ساده‌سازی مراحل اداری، حمایت مالی و اعطای وام را در تسهیل و توسعه کسب‌وکارهای ورزشی را مؤثر می‌دانند (۲۱).

سطح ساختارها شامل سه بعد قرارداد و ثبت حقوقی در ورزش، حقوق مالکیت فکری معنوی در ورزش، حقوق تجارت در ورزش است. یکی دیگر از اموری که مورد تأکید پاسخ‌دهندگان بود، بحث قراردادهای ورزشی و ثبت حقوقی آنها و شرایط فسخ قراردادهای بود. قرارداد، سندی است که حقوق، تعهدات، بایسته‌ها و الزاماتی را که طرفین به آن ملتزم می‌شوند، بیان می‌کند. همچنین تعیین می‌کند

در ایران از نرم جهانی پایین تر است. عدم گرایش خانوار به ورزش و افت سهم هزینه‌های ورزشی از کل هزینه خانوار و همچنین پایین بودن سهم صادرات ورزشی نسبت به کل صادرات و در نهایت پایین بودن سرمایه‌گذاری ورزشی بخش خصوصی نسبت به کل سرمایه‌گذاری‌های موجود در کشور است. با توجه به وضعیت صنعت ورزش در کشور نسبت به میانگین جهانی لازم است اقداماتی در جهت تجاری شدن ورزش‌ها و ضرورت تدوین قوانین جدید، تصویب قوانین تخصصی کنترل کیفیت کالاها و محصولات ورزشی، تصویب قانون ویژه تبلیغات ورزشی، ایجاد شغل جدید در حوزه ورزش و تصویب قوانین ویژه تجارت در ورزش انجام گیرد. صنعت ورزش از جمله حوزه‌های جدیدی است که حمایت از آن در قالب مالکیت فکری اعم از مالکیت صنعتی و مالکیت ادبی و هنری در حال شکل‌گیری است. چه آنکه ورزش همانند صنایع دیگر دارای محصول و کالایی است که ممکن است مبتنی بر مهارت، فکر و چه بسا شهرت باشد. تسری حمایت‌های مالکیت فکری در تولیدات آن در نظام اقتصادی کشورها نقش بسزایی دارد. با نگاه اجمالی می‌توان رویدادهای ورزشی و امور پیرامونی آن را منشأ محصولاتی دانست که در این صنعت شکل می‌گیرد (۱۴). از جمله دستاوردهای رویدادهای ورزشی، نقل‌وانتقال بازیکن، صدور مربی، فروش امتیاز، پخش تلویزیونی بازی‌ها، فروش بلیت، تبلیغات و مانند آن است (همان). در وضعیت کنونی که ایران در جهت صنعتی کردن ورزش و خصوصی‌سازی این بخش گام برمی‌دارد، می‌تواند منافع اقتصادی زیادی را عاید صنعت ورزش از جمله مالکیت فکری نماید؛ از جمله توجه به مباحث شناسایی و چارچوب‌بندی مصادیق مالکیت معنوی در همه ابعاد حقوق ورزشی، به رسمیت شناختن کپی‌رایت در حق پخش رسانه‌ها و تبلیغات چهره‌های ورزشی، تدوین قوانین مرتبط به مصادیق مالکیت فکری با نهادهای ورزشی،

دانش حقوق، مسائل مرتبط با قراردادهای ساخت اماکن ورزشی را می‌توان از مهم‌ترین دلایل ایجاد اختلاف در قراردادهای نام برد. بر این اساس و با توجه به نوپا بودن حقوق ورزش در دنیا از یک سو و ادبیات شبه‌حقوقی به‌نحوی که هم اصول حقوقی و مقررات خاص قراردادهای ورزشی به‌عنوان یک تکلیف اجتناب‌ناپذیر ضروری است؛ ایجاد سازوکارهای لازم برای پیشگیری از بروز مشکلات مربوط به قراردادهای ورزشی در سطوح ملی و بین‌المللی، آگاهی و آموزش افراد دخیل در ورزش با قراردادهای ورزشی، تعیین شفافیت مالی و سقف قراردادهای ورزشی، بررسی شرایط فسخ و انحلال قراردادهای ورزشی و ضمانت اجرای نقض قرارداد و تطابق ماهیت حقوقی قراردادهای ورزشی با نهادهای فقهی و حقوقی لحاظ شود.

امروزه، ورزش به تجارتي بزرگ و صنعتی پویا بدل شده است و شرکت‌های تجاری بزرگ نیز به‌شدت به ورزش توجه نشان داده‌اند. صنعت ورزش به‌ویژه فوتبال به‌تنهایی بین یک تا دو درصد تولید ناخالص ملی کشورهای صنعتی را تشکیل می‌دهد. با رشد و توسعه صنعت ورزش، بسیاری از ورزشکاران و حتی مربیان و داوران و دیگر مشاغل تخصصی و حرفه‌ای ورزش، زندگی خود را از طریق ورزش می‌گذرانند. آنها با آگاهی از حقوق فردی و شغلی، می‌توانند منافع خود را از طریق دانش حقوق حفظ کنند (۱۱). در کشورهای پیشرفته ورزش و تفریحات سالم به‌عنوان صنعتی بسیار مهم عاملی مؤثر در رشد و توسعه اقتصاد ملی به‌شمار می‌رود. این صنعت ریشه‌های خود را به‌سرعت در تمام گستره دنیا دوانده و باور کرده است تا میلیاردها انسان از آن به طریقی بهره‌مند شوند. در حال حاضر ورزش چه از بعد عملی و چه از بعد نظری در تولید و مصرف کالاها و خدمات ورزشی و توسعه اقتصادی جوامع مختلف نقش اساسی داشته است (۲۵). نتایج تحقیق عسگریان و همکاران (۱۳۸۴) حاکی از آن است که سهم صنعت ورزش

تدوین قوانین مرتبط به مصادیق مالکیت فکری در اشخاص حقیقی ورزش و تدوین قوانین مرتبط به مصادیق مالکیت فکری در ورزش است.

سطح راهبردها که شامل قوانین پیشگیرانه، تنبیهی و حمایتی‌اند، نقش همبسته و پیشایندی را برای سطح ارکان و سایر عوامل ایفا می‌کنند. پاره‌ای از قوانین به‌طور عمومی وضع شده‌اند که در حوزه ورزش و در سطوح چهارگانه ورزش، ورزش همگانی و تفریحی، ورزش پرورشی، ورزش قهرمانی و ورزش حرفه‌ای کاربرد دارند. در برخی از سطوح ورزش‌های چهارگانه قوانین خاصی از جمله پیشگیرانه و حمایتی وجود ندارد و گاه قوانین تنبیهی به‌درستی آموزش و شفاف‌سازی نگردیده است (۳). به‌طور کلی، جهت به‌کارگیری کامل قوانین راهبردها درباره ورزش‌های چهارگانه باید امور مهمی از جمله آگاهی و شناخت قوانین حمایتی و چارچوب مقررات و اصول بیمه مسئولیت مدنی در ورزش، قوانین جلوگیری از بروز جرائم و تخلفات ورزشی و برخورد با آنها، آموزش درست و پیشگیری از ترویج دوپینگ و مواد نیروزا، انجام تعهدات و خدمات بیمه‌ای برای باننشستگان و زبان‌دیدگان محیط ورزشی، تدوین و اصلاح قوانین حمایت از ورزشکاران، باننشستگان و سایر دست‌اندرکاران امور ورزشی و آگاهی و شناخت قوانین حمایتی و چارچوب مقررات و اصول بیمه مسئولیت مدنی در ورزش به‌کار گرفته شود.

سطح فرایندها نیز شامل چهار بعد نظارت و بازرسی حقوقی، فرهنگ حقوقی، امور علمی و پژوهش حقوقی و آموزش و توانمندسازی حقوقی در ورزش است. ابعاد سطح فرایندها در واقع عوامل پیش‌برنده و هدایت‌کننده سایر عوامل در جهت توسعه حقوقی و پیامدهای توسعه حقوقی در ورزش هستند. بازرسی و نظارت حقوقی معمولاً شامل مقایسه بین "آنچه هست" و "آنچه باید" باشد (۲). در مباحث حقوقی هدف‌های معینی شناخته شده است و

براساس آن قوانین مختلفی اولویت‌بندی شده در ورزش وجود دارد. نظارت و کنترل بررسی این مورد است که تا چه اندازه برنامه پیگیری شده و در صورت قصور مشخص شود کدام قسمت مورد انتظار برآورد نشده است (همان). اکثر پاسخ‌دهندگان اذعان داشتند که در صورت نظارت و بازرسی حقوقی مداوم در ورزش، قوانین بازدارنده و پیشگیرانه تقویت خواهد شد و به‌منظور پیشگیری از حوادث ناگوار در محیط ورزشی، بازرسی و نظارت بر اماکن و تجهیزات ورزشی در سطوح مختلف ورزش، ایجاد مدیریت جامع در بازدید، بررسی و سازمان‌دهی اماکن و رویدادهای ورزشی و ایجاد مدیریت جامع و نظارت بر خدمات بیمه‌ای افراد دخیل در ورزش مورد توجه قرار گیرد. از نظر فرهنگی و سیاسی نیز پیروزی در میدان‌های ورزشی وسیله مفیدی برای تبلیغ و اثبات اعتبار ملی است و به همین سبب بودجه‌های کلان و نیروهای انسانی فراوان برای پیشرفت ورزش و توفیق در میدان‌ها صرف می‌شود، اما در زمینه تدوین فرهنگی حقوقی جای خالی تحقیقات منسجم و آموزش‌های مدون احساس می‌شود. بیشتر افراد جامعه ورزشی، ورزشکاران، مدیران ورزشی باشگاه‌های حرفه‌ای، مربیان نسبت به وظایف و مسئولیت‌های قانونی خود در برابر ورزشکاران از آگاهی و آشنایی سطح پایینی برخوردارند (۷، ۱۸) و این موضوع، سبب بروز مشکلات در زمینه فرهنگ حقوقی در ورزش شده است. باید توجه کرد تا قانون ناشناخته باشد و تا زمانی که توانایی درک حقوق فردی وجود نداشته باشد، نمی‌توان از حقوق خود نیز دفاع کرد. از این‌رو توجه به بعد فرهنگ حقوقی در ورزش و احترام به قوانین حقوق ورزشی و عمل به آن توسط تمام افراد جامعه ورزشی، اختصاص بخش‌هایی از رسانه و نشریات به شناخت و آگاه‌سازی حقوق ورزشی، آموزش همگانی حقوق در جامعه ورزش به‌منظور آشنایی افکار عمومی، نقش مکمل و بازدارنده قوانین ورزشی در محیط ورزش و تبعیت از قوانین

نشان می‌دهند در زمینه توسعه حقوق ورزشی باید به مطالعات گسترده‌تری در بحث منابع علمی و آموزشی پرداخته شود. همچنین توجه به بعد آموزشی و در نظر گرفتن میزان تأثیرگذاری آن بر روی توانمندسازی نیروی انسانی، برای بهبود و توسعه حقوق ورزشی ضروری است. فاز پیامد شامل توسعه حقوقی ورزش و پیامدهای توسعه حقوقی ورزش است. امروزه دیگر عملکرد مناسب هدف نهایی سازمان‌ها نیست، بلکه هدف اصلی توسعه پایدار و مداوم است. از این رو راهبردهای توسعه حقوقی ورزش در نهایت باید به توسعه پایدار در این زمینه منجر شود. از دیدگاه افراد شرکت‌کننده در تحقیق، تأمین محیط حقوقی کارآمد سازمانی در ورزش، استانداردسازی قوانین و فعالیت‌های حقوقی در ورزش، کارآمد سازی سیستم آموزش و فرهنگ‌سازی حقوقی در ورزش، آموزش و توانمندسازی نیروی متخصص، ظرفیت‌سازی سازمانی برای توسعه حقوقی در ورزش و یکپارچه‌سازی فرایندها و برنامه‌های حقوقی در ورزش سبب توسعه پایدار در این زمینه می‌شود. به دنبال توسعه و گسترش ابعاد حقوق ورزشی در کشور شاهد پیامدهای کاهش فساد و تخلفات در حوزه ورزش، ارتقای ضمانت اجرایی برنامه‌ها و اهداف در حوزه ورزش، تقویت فرهنگ و اخلاق در جامعه ورزش، کمک به بهبود و تعدیل اثرات بحران اقتصادی بر ورزش کشور و ارتقای وجهه ورزش کشور در داخل و خارج از کشور و ... خواهیم بود.

در نهایت براساس چارچوب به دست آمده از یافته‌های پژوهش به منظور ارتقای سیستم توسعه حقوقی ورزش کشور پیشنهاد می‌شود: دسته‌بندی به دست آمده برای ابعاد و فرایندها در اقدامات نظام مدیریت حقوقی ورزش مبنا قرار گیرد و به رابطه علی معلولی و تقدم و تأخر بین متغیرها در عمل توجه کنند، برای شناسایی، تدوین و وضع مقررات شفاف و روزآمد برای نهادهای مختلف ورزشی کشور

حقوقی ورزش و جلوگیری از هزینه‌های هنگفت در محاکم داخلی و بین‌المللی از ملزومات توسعه حقوقی در ورزش است. در خصوص آموزش و توانمندسازی حقوقی جامعه ورزشی و امور علمی و پژوهش حقوقی در ورزش نیز باید بیان کرد زمانی که نیروی انسانی متخصص نیست، می‌توان با تربیت و آموزش نیروی موجود تا حدی مشکلات را برطرف کرد. البته مشکل موجود به مسائل حقوقی و قانونی نیز بازمی‌گردد. زمانی که قوانین مدون و مستحکم موجود نباشد، بی‌شک هر قدر نیروی متخصص تلاش کند، باز در حل مشکلات ناتوان خواهد شد. با توجه به نتایج کلی تحقیق مدیران ورزشی و تمامی دست‌اندرکاران ورزش برای رفع مسئله موجود، این مطلب را مورد توجه قرار دهند و سعی کنند قوانین مدون و منسجم را در حیطه ورزش تعریف و تدوین کنند. در بخش توانمندسازی نیروی انسانی متخصص نیز این بخش می‌تواند مورد وزارت علوم قرار گیرد تا از این طریق ضرورت ایجاد رشته حقوق ورزشی در سطح کارشناسی، کارشناسی ارشد و دکتری، ثبت (تأسیس) و ایجاد نشریات و کتابخانه تخصصی مربوط به حقوق ورزشی، تألیف منابع علمی روزآمد برای ارتقای دانش حقوق ورزشی، تربیت افراد متخصص، ماهر و اجرایی در سیستم مدیریت و نظارت حوزه حقوق ورزشی، اهتمام کافی به درس حقوق ورزشی در دانشکده‌های تربیت بدنی و حقوق، آموزش کاربردی حقوق ورزشی برای مخاطبان آن از طریق رسانه‌های ورزشی و بهره‌گیری از نحوه‌های آموزشی کشورهای موفق در حوزه حقوق ورزشی به حل این مشکل در جهت توسعه ابعاد حقوقی در ورزش کمک کند تا در نهایت با مجموع این عوامل بتوانند برای بهبود و ثمربخش واقع شدن استراتژی‌های برنامه‌های ورزشی و حقوق بین‌المللی ورزشی بهره‌جویند. این بخش از یافته‌ها با نتایج تحقیقات فروغی‌پور (۲۰۰۶)، نظریان (۲۰۱۷)، اپشتین (۲۰۰۷) و پارتینگتون (۲۰۱۶) همخوانی دارد. این یافته‌ها

صورت گیرد تا از موازی‌کاری و ناهماهنگی بین بخش‌ها و هدر رفتن منابع جلوگیری شود. همچنین روابط ترسیم‌شده بین سطوح پنجگانه برحسب نقش آنها در فرایند توسعه حقوقی ورزش ایران است؛ بنابراین به مدیران توصیه می‌شود با توجه به این عوامل و نقش آنان در فرایند توسعه، راهبردهای لازم را برای رشد و ارتقای تمام ابعاد حقوقی در ورزش کشور به‌کار گیرند.

اقدامات عاجل صورت پذیرد، دست‌اندرکاران حقوق ورزشی در کشور به برخی اقدامات موردی اکتفا نکنند و به تمامی فرایندهای تحقیق توجه داشته باشد و برای این کار فرایند تشریح‌شده در این پژوهش در محوریت تصمیم‌گیری قرار گیرد. از طرفی تقسیم کار مناسبی بین سازمان‌ها و مراکز متولی و ذی‌ربط در توسعه حقوقی ورزش کشور به‌منظور تعادل و تناسب نسبی در بهره‌مندی از خدمات و منابع

منابع و مأخذ

۱. آقایی‌نیا، حسین. (۱۳۸۹). حقوق ورزشی، چ دهم، تهران: میزان.
۲. بنیان، عباس؛ کاشف، مجید. (۱۳۹۳). «بررسی تفاوت دیدگاه‌های حقوقی مربیان ورزش زن و مرد در رویدادهای ورزشی». پژوهش‌های کاربردی در مدیریت ورزشی. دوره ۲، ش ۴ (۸ پیاپی)، ص ۷۹-۹۰.
۳. توسعه محیط حقوقی، سند تفصیلی نظام جامع توسعه تربیت بدنی و ورزش کشور، تألیف سازمان تربیت بدنی جمهوری اسلامی ایران، ۱۳۸۳.
۴. رحیمی، حبیب‌الله؛ نصیری، هدیه. (۱۳۹۷). «مطالعه تطبیقی اعمال تئوری پذیرش خطر در مسئولیت مدنی ورزشکاران در حقوق انگلیسی، فرانسه و ایران». مطالعات حقوق تطبیقی، دوره ۹، ش ۱، ص ۱۷۸-۱۴۷.
۵. ساریخانی، عادل. (۱۳۸۲). «حقوق و تکالیف ورزشی»، نشریه بصیرت، ش ۳۰ و ۳۱.
۶. سوری، ابودر؛ شعبانی مقدم، کیوان. (۱۳۹۴). بررسی میانجی‌گری به‌عنوان شیوه‌ای برای حل‌وفصل اختلافات در دیوان بین‌المللی حکمیت در ورزش، اولین همایش ملی یافته‌های نوین در علوم ورزشی، پنل مدیریت.
۷. فروغی‌پور، جواد. (۱۳۸۴). بررسی میزان آگاهی و آشنایی مربیان ورزش، معلمان تربیت بدنی و مدیران ورزشی شهر تهران با حقوق ورزشی، پژوهشکده تربیت بدنی.
۸. فیض، زهرا. (۱۳۹۷). «رفتار ورزشی و مسئولیت اخلاقی، مدنی ورزشکاران از نظر فقهی و حقوقی». مطالعات مدیریت رفتار سازمانی در ورزش، دوره ۵، ش ۲ (۱۸)، ص ۱۰۵-۱۱۶.
۹. قره‌خانی، حسن. (۱۳۹۶). «مسئولیت‌های حقوقی و قانونی مربیان ورزشی»، مجله رشد آموزش تربیت بدنی، دوره ۱۷، ش ۳، ص ۳۷-۴۱.
۱۰. گزارش برنامه ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی وزارت ورزش. (۱۳۹۴). معاونت توسعه منابع و پشتیبانی ستاد تدوین برنامه ششم توسعه.
۱۱. محسنی، مرتضی. (۱۳۹۳). دوره حقوق جزای عمومی - پدیده جنایی. تهران: گنج دانش.
۱۲. مصطفی‌پور انزلی، شاهین؛ کاشف، محمد. (۱۳۹۵). «التزام عملی مربیان ورزشی به مسئولیت‌های قانونی از دیدگاه ورزشکاران». نشریه مدیریت ورزشی، دوره ۴، ش ۸، ص ۵۴۱-۵۵۴.

۱۳. میرسلیمانی، محمدحسین. (۱۳۹۲). جهانی شدن حقوق ورزش و فقه ورزشی، پایان‌نامه کارشناسی ارشد مدیریت ورزشی، دانشگاه اصفهان، دانشکده تربیت بدنی و علوم ورزشی.
۱۴. نظریان مدوانی، عباس. (۱۳۹۵). «بررسی عوامل تعیین‌کننده شایستگی‌های قانونی مدیران اجرایی ورزش از دیدگاه کارشناسان دانشگاهی و مدیران ورزشی». نشریه مدیریت ورزشی، دوره ۴، ش ۸، ص ۵۶۷-۵۸۸.
۱۵. یزدان‌پناه، سارا. (۱۳۹۸). شناسایی و اولویت‌بندی موانع و راهکارهای توسعه حقوق ورزشی در هیأت‌های ورزشی استان آذربایجان غربی، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه ارومیه، دانشکده تربیت بدنی و علوم ورزشی.
16. Alla Joseph, B (2012). Sources of legal liability among physical education Teachers, *International Education Studies*, 5(3): 167.
17. Anu M. R, Jari P, Lotta K & Arja, R (2018). Adolescent physical activity-related injuries in sports club, school sports and other leisure time physical activities, *Cogent Medicine*, 3(1): 1260786.
18. Barkoukis, V (2011). Motivational a sports personship profiles of elite athletes in relation to doping behavior. *Psychology of Sport and Exercise*. (12): 205-212.
19. Epstein, A (2007). The Fundamentals of Teaching Sports Law *Willamette Sports -Law Journal*.
20. Findlay, H., Corbett, R., Lech, David (2012). A Guide to Employment Contracts for Coaches. Center for Sport and Law.
21. Lundstrom, A., & Stevenson, L. (2001). Entrepreneurship policy for the future, Vol1 of the Entrepreneurship for the Future Series. Swedish Foundation for Small Business Research, 56-133.
22. National Intramural-Recreational Sports Association (2014). Core competencies underpin NIRSA's professional development opportunities, Retrieved from <http://www.nirsa.org/wcm/Grow/>.
23. Partington, N (2016). Sports coaching and the law of negligence: implications for coaching practice, *Sports Coaching Review*, 6(1): 36-56.
24. Soligard, T., Schweltnus, M., Alonso, J.-M., Bahr, R., Clarsen, B., Dijkstra, H. P., Engebretsen, L (2016). How much is too much? (Part 1) International Olympic Committee consensus statement on load in sport and risk of injury, *British Journal of Sports Medicine*, 50: 1030-1041.
25. Thornton, P (2011). Sports law, Jones and Bartlett Publishers.
26. Wong, G (2010). Essentials of Sports Law, fourth edition, published by ABC-CLIO. www.tas-cas.org

Designing a Conceptual Framework for Law Development of Sport in Iran

Aboozar Soori^{*1} - Mehr Ali Hematinejad² - Noshin Benar³

1.Ph.D. Student of Sport Management, Faculty of Physical Education and Sport Sciences, University of Guilan, Rasht, Iran
2.Professor of Sport Management, Faculty of Physical Education and Sport Sciences, University of Guilan, Rasht, Iran
3.Assistant Professor of Sport Management, Faculty of Physical Education and Sport Sciences, University of Guilan, Rasht, Iran

(Received:2020/5/29;Accepted:2020/10/24)

Abstract

The aim of this study was Designing a conceptual framework for Law Development of Sport in Iran. The research methodology was qualitative and performed by process strategy and in terms of the objectives was applied. The statistical population included two parts consists of human community (All sports law experts, including university professors, Specialists and legal experts, executive and government, sports directors, Disciplinary Committee Chairmen, There were presidents of the general court and all those involved in sports law research) and the information community (articles, books, documents, media). The statistical sample was surveyed by purposive sampling method (22 people and 64 documents) based on theoretical saturation. Research tools were included systematic library study and the exploratory interview structural. The validity of tools using qualitative narrative methods was evaluated at a desirable level (Content validity, Kappa coefficient). The proposed analytical framework included five main levels: elements, structures, strategies, processes and functions. Legal documents, legal entity structure, legal and professional enforcement system and legal role in sport as a level of support, Contract and legal registration, intellectual property rights and trade law in sport as the level of structures, restrictive and punitive laws and protection in sport as the level of strategies, Includes supervision, legal culture, training and empowerment, and legal science and research in sport as a level of legal development and processes, and the implications of legal development in sport as a level of functioning. Based on the research findings, it can be said that: Training, empowerment and legal culture in sport According to scientific and research topics along with legal supervision and inspection is one of the most important factors in the development of sports rights in the country.

Keywords

Intellectual Property, Sport Development, Sports Industry, Sports Law.

---

* Corresponding Author: Email: abozar.sori@gmail.com ; Tel: +989125118566